

| ✂ | **Kompetensföretagen**

| ✂ | **Utbildningsföretagen**

Åtgärdsprogram för Rusta och matcha

Utgångspunkter och väg framåt	2
Förslag till prioriterade förändringar.....	3
1. Höj trösklarna in på marknaden.....	3
2. Säkerställ vem som bedriver verksamheten	3
3. Styr mot resultat och kvalitet.....	4
4. Förbättra dialogen med branschen.....	4
5. Utveckla systemstödet för att göra leveransen verifierbar	5
6. Öka transparensen	5
7. Stärk kontrollen och dialogen mot brottslighet	5

Utgångspunkter och väg framåt

Uppgifterna som framkommer i Uppdrag granskning är allvarliga och oacceptabla. Leverantörer som accepterar fusk och kringgår lagar och regler hör inte hemma i tjänsten. En fungerande leverantörsmarknad förutsätter att oseriösa aktörer upptäcks och lämnar systemet skyndsamt.

I dagsläget får drygt 30 000 arbetssökande tillgång till Rusta och matcha varje månad. För att säkerställa att deltagarna får ett fullgott och ändamålsenligt stöd krävs åtgärder som garanterar att endast seriösa och högpresterande leverantörer finns kvar i systemet.

Arbetsförmedlingen har redan vidtagit viktiga steg för att förbättra marknaden för Rusta och matcha, men det behövs mer. Vi tror inte att byta utförarform eller bygga om modellen från grunden är en framkomlig väg. Drastiska förändringar innebär troligtvis sina egna utmaningar, ökade kostnader och andra barnsjukdomar. Dessutom finns en överhängande risk att arbetssökande faller mellan stolarna i omställningsprocessen.

Vi menar att det krävs ytterligare åtgärder för att skapa förutsättningar för en fungerande och ändamålsenlig matchningsmarknad, utan att för den sakens skull omkullkasta hittills genomförda åtgärder. Arbetsförmedlingen bör, i nära dialog med branschen, utforma ett system som gör det lätt för seriösa leverantörer att göra rätt, med höga trösklar in och låga trösklar ut.

Det finns en stark koppling mellan användning av underleverantörer och en försämring av tjänstens kvalitet. Vi vill därför understryka betydelsen av uppföljning av underleverantörer och att man i den omfattning som är möjligt (enligt LOV) definierar vad som är möjligt att lägga på underleverantörer.

Det mest ändamålsenliga är att genomföra förändringarna inom det befintliga valfrihetssystemet och använda dess ändringsmekanism för ett tydligt omtag av tjänsten. Befintliga och nya leverantörer får då välja att gå med på de nya villkoren. Arbetsförmedlingen kan också med fördel markera att tjänsten går in i en ny fas.

Vi har identifierat kraftfulla förslag som kan genomföras inom befintligt LOV/ROM2. Vissa förslag finns redan inom avtalet, eller har redan införts, men vi har tagit med dem för att understryka förslagets betydelse för tjänstens framgång. Förslagen ska bidra till att skapa en sund matchningsmarknad. Därutöver kan de nya uteslutningsgrunderna i LOV, som träder i kraft 1 januari 2027, också bidra till att förbättra marknaden - främst genom att stärka möjligheterna till att:

- genomföra regelbundna bakgrundskontroller,
- löpande följa upp leverantörer enligt beslutade intervaller,
- utesluta leverantörer med kopplingar till kriminell eller oseriös verksamhet, samt
- avsluta kontrakt när nya missförhållanden upptäcks.

Förslag till prioriterade förändringar

1. Höj trösklarna in på marknaden

- Ställ arbetsrättsliga krav i nivå med tillämpliga kollektivavtal.
- Inför etiska regler i avtalet som också utgör grund för hävning och/eller viten.
- Ställ motsvarande krav som ställs i Kompetensföretagens och Utbildningsföretagens Omställningsauktorisering och Matchningsauktorisering, som avtalsvillkor.
- Ställ och följ upp motsvarande krav för underleverantörer som för huvudleverantörer.
- Ställ mer omfattande krav på erfarenhet och referenser i samband med godkännande. Referenscasen ska visa att leverantören och dess organisation har nyckelkompetens och erfarenhet av arbetsmarknadsinsatser, matchning eller annan jämförbar verksamhet samt att de kan uppvisa dokumenterade resultat.
- Skärp den ekonomiska kapacitetsprövningen genom proportionerliga krav samt genom systematisk uppföljning av krav och bolagsförändringar, för att säkerställa finansiell uthållighet.

2. Säkerställ vem som bedriver verksamheten

- Genomför riskbedömningar och prioritera åtgärder för att motverka osund konkurrens och brott i leveransområden där brister tidigare förekommit. Exempelvis kan detta genomföras i områden med många leverantörer eller särskilt många deltagare.
- Inför begränsningar för anlitan av underleverantör för utförande av delar av tjänsten. Underleverantörer ska kunna användas för specialistkompetens och begränsade kompletterande aktiviteter.
- Inför krav på att leverantören ska, före godkännande, redovisa samtliga berörda underleverantörer och respektive underleverantörs uppdrag, leveransområde, personal, ansvarsfördelning samt hur kraven i avtalet säkerställs i varje underleverantörsled.
- Möjliggör att neka godkännande när det, utifrån objektiva och i förfrågningsunderlaget angivna kriterier, finns saklig grund att bedöma att användningen av underleverantör riskerar att försämra kvaliteten i tjänsten, deltagarnas rättssäkerhet eller integritet, fullgörandet av rapporterings- och dokumentationsskyldigheter, möjligheten till uppföljning och kontroll eller efterlevnaden av övriga avtalsvillkor.
- Leverantören ska utan dröjsmål anmäla ändringar i underleverantörskedjan. Underleverantör får inte påbörja eller fortsätta sitt uppdrag utan erforderligt godkännande.

- Skapa förutsättningar för en spårbar och verifierbar leverans genom att kontrollera och följa upp kompetenskrav hos samtliga handledare/jobbcoacher.

3. Styr mot resultat och kvalitet

- Genomför resultatöversyner minst två gånger årligen.
- Bredda och jämför kontrollmetoderna, exempelvis genom deltagarintervjuer och -enkäter, oanmälda kontrollbesök, deltagande under aktiviteter, handledarintyg, klagomål, stickprover och fördjupade granskningar.
- Häv hela leverantörsföretag snarare än enskilda leverantörsavtal.
- Inför samma regler om återinträde för leverantörer som självmant säger upp sina avtal efter varningar från Arbetsförmedlingen, som för hävda leverantörer.
- Höj kraven på kvalitetsledningssystem med relevanta kartläggnings- och uppföljningsverktyg, för att förebygga oegentligheter i leverantörernas dagliga verksamhet.
- Utveckla ersättningsmodellen så att den premierar varaktiga resultat, verifierbar kvalitet och faktisk aktivitet utan att basersättningen blir så låg att leverantörerna får incitament att välja bort deltagare med större stödbehov. Överväg att införa en betygsbonus.
- Fokusera på kvalitetsrelaterade förseelser som skäl för uteslutning. I dagsläget kan leverantörer hävas för mindre förseelser, trots generellt hög kvalitet i leverans och utförande.

4. Förbättra dialogen med branschen

- Återinför lokala representanter och kontaktpersoner från Arbetsförmedlingen. Inför regelbundna dialogmöten för erfarenhets- och kunskapsutbyte samt enskilda möten vid inkomna klagomål.
- Ta in synpunkter och inspel från branschen inför avtalsförändringar samt för att säkerställa avtalsefterlevnad och kvalitetsutveckling.
- Samla in och utgå från best practice från högpresterande leverantörer. På så sätt kan Arbetsförmedlingen få en bättre förståelse för tjänstens utvecklingspotential.
- Skapa en direkt kontaktväg för visselblåsning och agera omgående vid indikationer på oegentligheter kopplat till tjänsten.
- Sätt en tidsgräns för garanterad återkoppling från Arbetsförmedlingen. Inom X antal vardagar ska en leverantör få besked om placeringar, resultatersättning och annat. Detta för att

säkerställa att arbetssökandes tid i tjänsten inte förlängs i onödan eller för att undvika situationer där de går miste om möjligheter.

5. Utveckla systemstödet för att göra leveransen verifierbar

- Utveckla MSFA så att centrala delar av leveransen registreras strukturerat och med tidsstämpel direkt i systemet. Det möjliggör att granskning och kontroll utgår från vad som faktiskt sker i tjänsten, inte bara från dokumentation som lämnas in i efterhand.

6. Öka transparensen

- Skapa bättre förutsättningar för deltagare att göra informativa val:
 - Minska fördröjningen. Deltagare ska kunna se leverantörernas resultat i närtid och betygen ska vara mer aktuella. Arbetsförmedlingen ska uppvisa leverantörers betyg baserat på "avslutsorsaker" (antal i jobb/utbildning, byte av leverantör, avbrutits utan resultat etc.).
 - Redovisa vilka data som används, hur olika resultat viktas, vilka tidsperioder som gäller samt hur undantag och korrigeringar hanteras.
 - Publicera mer ingående beskrivningar kring varför det kan vara så stor skillnad mellan resultatmått och betygen.
 - Ge möjlighet till jämförelser av leverantörer. I Nacka kommuns portal kan deltagare jämföra leverantörer utifrån betyg och specialistkompetenser.
- Arbetsförmedlingen ska löpande publicera hur många arbetssökande som bedöms tillhöra målgruppen för Rusta och matcha, hur många som anvisas till ROM2, väntetider före anvisning samt volymer per leveransområde.
- Återinför information om leverantörernas resultat, volymer, marknadens statistik och utveckling.
- Visa upp motsvarande resultat och annan information om Arbetsförmedlingens egna arbetsmarknadsinsatser, för att skapa förutsättningar för ökad transparens och jämförbarhet.

7. Stärk kontrollen och dialogen mot brottslighet

- Inför ett myndighetsgemensamt råd specialiserat på leverantörstjänster till Arbetsförmedlingen. Rådet kan omfatta berörda myndigheter och arbetsmarknadens parter. Rådets syfte ska vara att motverka och förebygga arbetslivskriminalitet och välfärdsbrottslighet på Arbetsförmedlingen samt bland Arbetsförmedlingens leverantörer och deltagare i leverantörstjänster.